

Projekt z dnia 22 czerwca 2009 r.

Ministerstwo Pracy Polityki Społecznej

Założenia

**do ustawy o zmianie ustawy
o rehabilitacji zawodowej i społecznej
oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych**

Warszawa, czerwiec 2009 r.

I. Wstęp

Według danych GUS¹ liczba osób powyżej 15 roku życia posiadających prawne potwierdzenie niepełnosprawności wynosi 3,7 mln, z czego 2,2 mln to osoby w wieku produkcyjnym..

Aktywność zawodowa osób niepełnosprawnych, mimo odnotowanego w 2008 roku wzrostu, nadal jest niewielka. Aktywna zawodowo jest prawie co czwarta osoba niepełnosprawna w wieku produkcyjnym a zaledwie co piąta pracuje (odpowiednio 23,9% i 20,8%). Mimo wyraźnego spadku stopy bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych w ciągu ostatnich kilku lat osoby niepełnosprawne są bezrobotne prawie dwukrotnie częściej niż osoby sprawne.

Większość pracujących osób niepełnosprawnych to pracownicy najemni, zatrudnieni zarówno na otwartym jak i chronionym rynku pracy. Ich zatrudnienie wspierane jest ze środków publicznych głównie poprzez subsydia płacowe. Pracodawcy zatrudniający takie osoby mogą otrzymać dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych do wysokości uzależnionej od stopnia i rodzaju niepełnosprawności nie więcej jednak niż do wysokości 75% kosztów płacy. Roczna wartość pomocy w tej formie wynosi 2,7 mld zł.

Oprócz ustawowo określonych instrumentów wsparcia zatrudnienia osób niepełnosprawnych adresowanych do ogółu pracodawców, zakłady pracy chronionej i zakłady aktywności zawodowej otrzymują pomoc w formie zwolnienia z niektórych podatków oraz opłat, a także nie odprowadzają zaliczek na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych na zasadach określonych w przepisach o podatku dochodowym od osób fizycznych. Wartość tej pomocy wynosi rocznie ok. 600 mln. zł. Ze środków tych zakłady pracy chronionej i zakłady aktywności zawodowej tworzą odpowiednio zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych i zakładowy fundusz aktywności, które służą finansowaniu rehabilitacji zawodowej społecznej i leczniczej tych osób.

Zakłady pracy chronionej zatrudniają obecnie ok. 56% ogółu pracowników niepełnosprawnych. Wyraźna jest jednak tendencja do zwiększania się liczby pracowników niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy.

Wsparcie udzielane pracodawcom wykonującym działalność gospodarczą podlega regułom pomocy publicznej określonym w przepisach prawa wspólnotowego.

Osoby niepełnosprawne, w tym pozostające bez pracy, mogą także otrzymać bezpośrednie wsparcie ze środków publicznych na rehabilitację zawodową i społeczną. Wsparcie to realizowane jest przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób

¹ Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności Polski (BAEL), GUS 2008 r.

Niepełnosprawnych samorządy powiatów i organizacje pozarządowe. Istnieje duża społeczna presja na indywidualne wspieranie osób niepełnosprawnych przy jednoczesnym dużym nacisku ze strony pracodawców osób niepełnosprawnych na co najmniej utrzymanie dotychczasowego poziomu wsparcia na ich zatrudnianie.

Wsparcie kierowane do pracodawców osób niepełnosprawnych realizowane jest na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14 poz. 92 z późn. zm.), zwana dalej „*ustawą o rehabilitacji*”

Wspieranie osób niepełnosprawnych w zakresie ich zawodowej i społecznej rehabilitacji oraz wchodzenia i utrzymania się na rynku pracy realizowane jest na tej samej podstawie prawnej i w oparciu o przepisy ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.)

Do wsparcia dla pracodawców wykonujących działalność gospodarczą mają zastosowanie przepisy :

- 1) Rozporządzenia Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych) (Dz. Urz. WE L 214 z 09.08.2008, str.3).
- 2) Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1998/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L 379 z 28.12.2006, str. 5),

Potrzeba dokonania zmian w *ustawie o rehabilitacji*

Wielokrotne zmiany przepisów ustawy o rehabilitacji, jakkolwiek uzasadnione z punktu widzenia skuteczności systemu wspierania osób niepełnosprawnych, miały także niezamierzony, negatywny wpływ na wewnętrzną spójność poszczególnych przepisów. Wpłynęły także na wzajemną spójność przepisów tej ustawy z przepisami innych ustaw, regulujących podobną materię. Praktyka stosowania *ustawy o rehabilitacji* wskazuje także na pojawiające się problemy natury interpretacyjnej wynikające z ich niedookreślenia bądź niedoprecyzowania przepisów ustawy.

Przeprowadzona w 2008 r. nowelizacja *ustawy o rehabilitacji*² analogicznie jak nowelizacja z 15 czerwca 2007 r.³ nie rozwiązała tych problemów, albowiem

² Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 237, poz. 1652)

³ Ustawa z dnia 15 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 115, poz. 791).

dotyczyła wyłącznie dostosowania jej przepisów do nowych regulacji wspólnotowych⁴ w zakresie udzielania pomocy publicznej przedsiębiorcom zatrudniającym osoby niepełnosprawne.

Wobec niezwykle silnej presji czasu (projekt nowelizacji musiał zostać przyjęty przez Radę Ministrów i rozpatrzony przez Parlament w okresie kilku miesięcy, tak aby nowe rozwiązania mogły zostać skutecznie wdrożone od 1 stycznia 2009 r.) podjęto decyzję o ograniczeniu zakresu tej nowelizacji wyłącznie do powyższej kwestii.

Pozostał zatem do uregulowania szereg spraw, które nie powinny czekać na wdrożenie do czasu opracowania nowej ustawy, wprowadzającej istotne systemowe zmiany w podejściu oraz sposobie wspierania zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Doprecyzowanie i uzupełnienie niektórych przepisów ustawy o rehabilitacji powinno przyczynić się do:

- 1) zapewnienia większej przejrzystości obowiązujących przepisów oraz ich spójności z przepisami innych ustaw,
- 2) wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych pojawiających się w praktyce stosowania przepisów ustawy o rehabilitacji,
- 3) bardziej racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi.

Dzięki projektowanym zmianom możliwe będzie między innymi uszczelnienie systemu dofinansowań do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych, efektywniejsze monitorowanie środków gromadzonych na zakładowym funduszu rehabilitacji i wydatków ponoszonych z tego funduszu oraz odzyskanie środków publicznych wydatkowanych na utworzenie zakładu aktywności zawodowej, w przypadku jego likwidacji a także w razie niezgodnego z przepisami wykorzystania środków zgromadzonych na zakładowym funduszu aktywności.

Jednocześnie prowadzący zakłady pracy chronionej uzyskają większą swobodę w zakresie zmiany formy prawnej prowadzonej działalności bez ryzyka utraty statusu zpch.

Sprawy, które będą podlegać nowym uregulowaniom nie są objęte przepisami prawa wspólnotowego ani ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi.

Dla projektowanych zmian nie istnieją alternatywne sposoby rozwiązań.

⁴ Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych) (Dz. Urz. WE L 214 z 09.08.2008, str.3).

Krąg podmiotów, na które oddziaływać będą proponowane zmiany to:

- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- samorzady województw i powiatów,
- pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne,
- osoby niepełnosprawne rozpoczynające lub kontynuujące działalność gospodarczą lub rolniczą,
- osoby niepełnosprawne korzystające z pomocy ze środków PFRON

Skutki finansowe wprowadzenia regulacji

Wejście w życie projektowanych zmian nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego i budżetu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Ewentualne kontrole prawidłowości wykorzystania środków zgromadzonych na zakładowych funduszach aktywności, ze względu na ograniczony obszar podmiotowy kontroli (obecnie na terenie całego kraju funkcjonuje zaledwie 57 zakładów aktywności zawodowej) będą mogły zostać zrealizowane w ramach dotychczasowej działalności kontrolnej urzędów skarbowych. Zakładając, że rocznie zostanie skontrolowanych połowa zaz oraz, że kontrola będzie trwała przeciętnie 2 dni robocze, roczny koszt przeprowadzenia tych kontroli wyniesie 14,5 tys. zł.

II. Zakres proponowanych zmian

1. Zmiany o charakterze definicyjnym

1.1. Definicja organizacji pozarządowych

Do czasu uchwalenia przez Sejm nowelizacji *ustawy o rehabilitacji* z dnia 15 czerwca 2007 r., zwana dalej „nowelizacją ustawy o rehabilitacji z dnia 15 czerwca 2007 r.”, organizacje pozarządowe, fundacje oraz organizacje będące tzw. kościelnymi osobami prawnymi (np: Caritas Polska) – działającymi na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w RP, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancji wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmowały prowadzenie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych - mogły otrzymać dofinansowanie ze środków Państwowego

Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych jedynie w ramach kilku edycji programu pod nazwą PARTNER zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą PFRON.

Zmieniony przepis art. 36 określił tryb zlecenia tych zadań odwołując się do przepisów w zakresie działalności pożytku publicznego⁵. Wejście w życie tego przepisu uniemożliwiło dalsze wspieranie organizacji pozarządowych na podstawie programu celowego PFRON.

Jednakże obecne brzmienie przepisu art. 2 pkt 3 *ustawy o rehabilitacji* nie obejmuje wszystkich beneficjentów programu PARTNER. W związku z tym organizacje działające na podstawie wyżej wymienionych ustaw - nie mogą aplikować o dofinansowanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej w ramach zlecenia zadań na podstawie art. 36 *ustawy o rehabilitacji*.

Biorąc pod uwagę ich ogromny wkład i doświadczenie w działaniach podejmowanych na rzecz osób niepełnosprawnych byłoby nieracjonalne zaprzeczenie ich dotychczasowego dorobku. Ponadto brak możliwości pozyskania przez te organizacje wsparcia finansowego ze środków PFRON na działalność na rzecz osób niepełnosprawnych odbiłoby się bardzo negatywnie na samych osobach niepełnosprawnych i ich rodzinach.

Aby w/w organizacje mogły partycypować w pozyskiwaniu środków finansowych PFRON na działania dotyczące osób niepełnosprawnych na podstawie art. 36 *ustawy o rehabilitacji* należy objąć je definicją „organizacji pozarządowych”, zawartą w art. 2 ust. 3 *ustawy o rehabilitacji*.

Tak więc w **art. 2 pkt 3** powinien otrzymać brzmienie:

„3) organizacjach pozarządowych – oznacza to stowarzyszenia, **osoby prawne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w RP, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności na rzecz osób niepełnosprawnych**, związki izby oraz organizacje pracodawców i pracobiorców w szczególności działające na rzecz osób niepełnosprawnych, tworzone na podstawie odrębnych przepisów;

1.2. Definicja doraźnej opieki medycznej

W art. 28 ust. 1 pkt 3 *ustawy o rehabilitacji* wskazano, że pracodawca prowadzący zakład pracy chronionej zobowiązany jest do zapewnienia doraźnej i specjalistycznej opieki medycznej, poradnictwa i usług rehabilitacyjnych. Żadne przepisy nie precyzują jednak co należy rozumieć przez doraźną opiekę medyczną.

⁵ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.)

Obecnie, przedstawiając prowadzącym zakłady pracy chronionej wyjaśnienia dotyczące zapewnienia doraźnej opieki medycznej, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej powołuje się na stanowisko Ministerstwa Zdrowia, zgodnie z którym przez zapewnienie doraźnej opieki medycznej należy rozumieć „(...) udzielenie doraźnej opieki medycznej, które obejmuje m.in. pomoc w nagłych urazach i wypadkach przede wszystkim na miejscu zdarzenia do czasu przybycia lekarza”. W ocenie Ministerstwa Zdrowia „pomoc taka, zwłaszcza w zakładzie pracy chronionej powinna być świadczona wyłącznie przez wykwalifikowany personel medyczny, tj. lekarza lub pielęgniarkę.”.

Jednakże w związku z wieloma wątpliwościami zgłaszanymi przez prowadzących zakłady pracy chronionej w tej sprawie (w szczególności, kto może świadczyć tę opiekę), niezbędne jest uregulowanie tej kwestii w ustawie, poprzez jednoznaczne wskazanie, że doraźna opieka medyczna może być udzielana jedynie przez wykwalifikowany personel medyczny, w sposób ciągły w miejscu pracy i w godzinach pracy osób niepełnosprawnych.

Niezbędne jest przy tym wskazanie, że obowiązek zapewnienia pracownikom niepełnosprawnym doraźnej opieki medycznej będzie spełniony także poprzez zawarcie umowy o świadczenie doraźnej opieki medycznej z zakładem opieki zdrowotnej. Jednakże umowa taka może być zawarta wyłącznie wtedy, gdy pracownicy nie świadczą pracy w obiektach pracodawcy lecz np. w obiektach zleciendawcy, jak to ma miejsce w firmach zajmujących się ochroną osób i mienia, gdzie pracownicy niepełnosprawni zatrudnieni są w systemie zmianowym i poza siedzibą zakładu pracy chronionej.

W związku z powyższym proponuje się:

1. Wprowadzenie do art. 2 pkt 7a w brzmieniu:

„7a) doraźnej opiece medycznej – oznacza to zapewnianie, w sposób ciągły w miejscu i w godzinach pracy osób niepełnosprawnych, niezwłocznego udzielenia tym osobom pierwszej pomocy przez wykwalifikowany personel medyczny, z tym że dla zapewnienia doraźnej opieki medycznej niezbędne jest:

a) zorganizowanie w miejscu pracy osób niepełnosprawnych zakładu opieki zdrowotnej albo gabinetu lekarskiego lub pielęgniarsko-zabiegowego zaopatrzonego w leki i sprzęt do udzielania pierwszej pomocy lekarskiej albo

b) zawarcie umowy o świadczenie doraźnej opieki medycznej z zakładem opieki zdrowotnej położonym w odległości od miejsca pracy osób niepełnosprawnych, umożliwiającej dotarcie wykwalifikowanego personelu medycznego na miejsce pracy osób niepełnosprawnych w czasie nie dłuższym niż 15 minut;”.

2. Zmiany dotyczące orzekania o niepełnosprawności

Uzupełnienie katalogu danych gromadzonych w Elektronicznym Krajowym Systemie Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności

Nowelizacja *ustawy o rehabilitacji* z dnia 15 czerwca 2007 r. stworzyła podstawy prawne funkcjonowania Elektronicznego Krajowego Systemu Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności (EKSMOoN). Gromadzenie w systemie EKSMOoN danych, w szczególności dotyczących wykształcenia i zawodu oraz formy zatrudnienia, innych niż członkowie powiatowych zespołów, osób zatrudnionych w zespołach służy przede wszystkim usprawnieniu i podniesieniu jakości orzekania o niepełnosprawności.

System gromadzi dane dotyczące osób, które złożyły wniosek o ustalenie niepełnosprawności albo o ustalenie stopnia niepełnosprawności, przedstawiciele ustawowych tych osób, członków powiatowych zespołów i wojewódzkich zespołów orzekających o niepełnosprawności oraz innych osób zatrudnionych w tych zespołach.

Usprawnienie i podniesienie jakości orzekania wymaga rozszerzenia zakresu danych gromadzonych w systemie, o dane dotyczące sytuacji społecznej osób, które złożyły wniosek o ustalenie niepełnosprawności albo o ustalenie stopnia niepełnosprawności. Należy więc zakres danych gromadzonych EKSMOoN rozszerzyć o dane dotyczące:

- celu złożenia wniosku przez osobę zainteresowaną/przedstawiciela ustawowego;
- stanu cywilnego osoby zainteresowanej;
- wykonywania czynności samoobsługowych przez osobę zainteresowaną;
- zdolności do poruszania się osoby zainteresowanej;
- prowadzenia gospodarstwa domowego przez osobę zainteresowaną;
- wykonywania pracy zarobkowej przez osobę zainteresowaną;
- rodzaju świadczenia rentowego pobieranego przez osobę zainteresowaną;
- rodzaju placówki oświatowej do której uczęszcza osoba zainteresowana.
- danych do kontaktu osoby zainteresowanej/przedstawiciela ustawowego;

Podstawę gromadzenia w procesie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności przedmiotowych danych stanowi § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. Nr 139, poz. 1328). Istota uzupełnienia katalogu danych w EKSMOoN sprowadza się do możliwości przetwarzania w systemie danych, określonych jako dane dotyczące sytuacji społecznej, gromadzonych obecnie w formie papierowej, w toku procesu orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności.

Zebrane dane - gromadzone w celu ustalenia sytuacji społecznej osoby zainteresowanej, która stanowi jeden z elementów uwzględnianych w procesie

orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności - umożliwią przygotowanie pogłębionej analizy sytuacji społecznej osób niepełnosprawnych, która może być wykorzystywana w celu pełniejszego zidentyfikowania potrzeb tych osób i efektywniejszego dostosowywania instrumentów wsparcia. Ponadto mogą stanowić podstawę do modyfikowania instrumentów wsparcia przewidzianych dla osób niepełnosprawnych na gruncie przepisów ustawy o *rehabilitacji*.

3. Zmiany w obszarze rynku pracy

3.1. Pomoc dla osób niepełnosprawnych

3.1.1. Pomoc w formie szkolenia może zostać udzielona osobie niepełnosprawnej zarejestrowanej w powiatowym urzędzie pracy zarówno na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia⁶ jak i *ustawy o rehabilitacji*. Szkolenia finansowane z Funduszu Pracy podlegają zasadom określonym w przepisach o promocji, zatrudnienia natomiast szkolenia finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizowane są według zasad określonych w *ustawie o rehabilitacji*. Zasady te różnią się między sobą, w bowiem przypadku udzielenia tej pomocy na podstawie przepisów ustawy o *rehabilitacji*, kierownik powiatowego urzędu pracy kieruje osobą niepełnosprawną na szkolenie wskazane przez tę osobę, jeżeli m.in. zostanie uprawdopodobnione, że szkolenie to zapewni uzyskanie pracy. Jednakże w ustawie o promocji zatrudnienia zrezygnowano z konieczności uprawdopodobnienia zatrudnienia po szkoleniu w przypadku tzw. szkoleń indywidualnych. W związku z wątpliwościami dotyczącymi zasad według jakich powiatowe urzędy pracy mają organizować szkolenie osób niepełnosprawnych pożądane jest ujednoczenie zasad kierowania na szkolenia, nie jest bowiem uzasadnione różnicowanie zasad stosowania tej samej formy pomocy, w zależności od źródła jej finansowania.

3.1.2. Nowelizacja *ustawy o rehabilitacji* z dnia 15 czerwca 2007 r. wprowadziła zmianę formy pomocy udzielanej osobom niepełnosprawnym na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej. Dotychczasowa pożyczka na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej została zastąpiona jednorazowymi środkami na ten cel. Jednocześnie uzupełniono ten przepis o możliwość uzyskania tej pomocy także na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. Rozwiązanie to miało służyć zarówno zapewnieniu spójności pomiędzy przepisami ustawy o *rehabilitacji* i ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jak i silniej wesprzeć aktywność osób niepełnosprawnych na rynku pracy.

⁶ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.),

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 kwietnia 2009 r. w sprawie **dokonywania refundacji kosztów** wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego oraz przyznawania bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 62, poz. 512) wniosek o przyznanie środków na podjęcie działalności gospodarczej może być uwzględniony przez starostę w przypadku, gdy wnioskodawca nie otrzymał dotychczas z Funduszu Pracy lub z innych środków publicznych bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej lub rolniczej, założenie lub przystąpienie do spółdzielni socjalnej. W związku z powyższym, w celu zapewnienia spójności zasad stosowania omawianej pomocy na gruncie przepisów, wydanych na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, i na podstawie *ustawy o rehabilitacji*, należy także w *ustawie o rehabilitacji* wskazać, że wniosek o przyznanie jednorazowych środków może zostać uwzględniony w przypadku, gdy wnioskodawca nie otrzymał dotychczas z PFRON lub z innych środków publicznych bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.

3.1.3. Wprowadzeniu nowego instrumentu wspierania samozatrudnienia osób niepełnosprawnych nie towarzyszyła nowelizacja art. 13 *ustawy o rehabilitacji*, ściśle powiązanej z dotychczasową formą pomocy (tj. pożyczką na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej). Powiązanie to dotyczyło warunków, jakie musi spełnić osoba niepełnosprawna, aby uzyskać pomoc w formie dofinansowania do oprocentowania kredytu na kontynuowanie działalności gospodarczej lub rolniczej. W związku z wprowadzeniem nowego instrumentu konieczne jest uzupełnienie tego przepisu o dwa kolejne warunki do uzyskania dofinansowania odsetek od kredytów zaciągniętych na kontynuowanie działalności gospodarczej lub rolniczej, dotyczące:

- nieskorzystania przez osobę ubiegającą się o tę pomoc z jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej oraz
- jeżeli osoba niepełnosprawna skorzystała z tych środków, upływu co najmniej 24-miesięcznego okresu, od ich otrzymania, tj. okresu, przez jaki osoba niepełnosprawna zobowiązana jest prowadzić działalność po otrzymaniu środków.

Doprecyzowanie zasad udzielania pomocy w formie dofinansowania do kredytu bankowego zaciągniętego na kontynuowanie działalności gospodarczej lub rolniczej, zrówna w prawach osoby niepełnosprawne, które otrzymały jednorazowe środki na podstawie art. 12a *ustawy o rehabilitacji* z osobami, które otrzymały pomoc w formie pożyczki na podstawie art. 12 *ustawy o rehabilitacji*, obowiązującego do 30 lipca 2007 r.

3.2. Uprawnienia pracownicze osób niepełnosprawnych i uprawnienia pracodawców w związku z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych

Praktyka stosowania przepisów *ustawy o rehabilitacji* wskazuje na potrzebę:

- 1) ustalenia terminu, od którego pracodawca wlicza osobę niepełnosprawną do stanu zatrudnienia oraz ujednoczenia terminu, od którego przysługują ustawowe uprawnienia pracodawcom i pracownikom niepełnosprawnym,
- 2) sprecyzowania zasad zaliczania do stanu zatrudnienia osób niepełnosprawnych, które w okresie przejściowym pomiędzy wygaśnięciem jednego orzeczenia, a uzyskaniem następnego nie mają prawnie potwierdzonego faktu niepełnosprawności, a której ciągłość została potwierdzona następnym orzeczeniem.

3.2.1. Obowiązująca obecnie *ustawa o rehabilitacji* zawiera przepisy określające termin, od którego osobie niepełnosprawnej przysługują uprawnienia związane z zatrudnieniem tj. skrócony czas pracy (art. 15 ust. 4), dodatkowy urlop wypoczynkowy (art. 19 ust.1). Brak jest natomiast przepisu określającego termin, od którego pracodawca wlicza pracownika do stanu zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Konieczność ustawowego uregulowania tego zagadnienia wynika z faktu, iż niejednokrotnie pracodawcy zatrudniają osobę niepełnosprawną nie posiadając wiedzy o statusie tej osoby i nie ponosząc z tego tytułu żadnych kosztów, po powzięciu informacji o niepełnosprawności pracownika dokonują korekty deklaracji wpłat na PFRON, wliczając taką osobę do stanu zatrudnienia w okresach minionych, sięgających nawet kilku lat.

W wyniku takiego działania pracodawca uzyskuje obniżkę we wpłatach na PFRON (powstaje nadpłata za miesiące/lata ubiegłe), natomiast niepełnosprawny pracownik może korzystać z ustawowych uprawnień najwcześniej od dnia następującego po przedstawieniu pracodawcy orzeczenia o niepełnosprawności.

Oczywista niesymetryczność uprawnień pracodawcy i pracownika wynikających z niepełnosprawności tego ostatniego wymaga zatem korekty.

Prezentowane dotychczas stanowisko MPiPS, zgodnie z którym przy ustalaniu terminu, od którego osoba niepełnosprawna wliczana jest do stanu zatrudnienia tych osób powinien mieć zastosowanie (przez analogię) przepis art. 15 ust. 4 (tj. od dnia następującego po przedstawieniu pracodawcy orzeczenia o niepełnosprawności) zakwestionowane zostało przez sąd administracyjny⁷, który orzekł, że takie wskazanie

⁷ Wyrok WSA w Warszawie z 12.06.2008 r. sygn. akt III SA/Wa 226/08

powinno zostać uregulowane ustawowo, a wobec jego braku nie ma przesłanek do stosowania analogii.

Zasadne zatem jest generalne, jednolite wskazanie terminu, od którego wlicza się pracownika niepełnosprawnego do stanu zatrudnienia tych osób oraz od którego przysługują ustawowe uprawnienia pracownika i pracodawcy.

W świetle powyższego nowe uregulowanie powinno określać jednolity termin – dzień następujący po dniu przedłożenia pracodawcy orzeczenia o niepełnosprawności.

3.2.2. Niezbędne jest także określenie zasad wliczania do stanu zatrudnienia osób, które – po upływie terminu ważności orzeczenia wydanego na czas określony – uzyskały ponowne orzeczenie o zaliczeniu do danego stopnia niepełnosprawności. Należy zauważyć, że niejednokrotnie ponowne orzeczenie wydawane jest po upływie kilku miesięcy od daty upływu ważności poprzedniego orzeczenia, a przyczyną takiego stanu może być zarówno zaniedbanie zainteresowanej osoby jak też opieszałość organu orzekającego.

Proponuje się zatem, by w przypadku przedstawienia pracodawcy kolejnego dokumentu potwierdzającego niepełnosprawność w rozumieniu *ustawy o rehabilitacji*, można było osoby niepełnosprawne wliczać do stanu zatrudnienia również w okresie pomiędzy złożeniem wniosku o wydanie orzeczenia a wydaniem orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność - jednakże tylko wtedy gdy wniosek o wydanie ponownego orzeczenia został złożony przed upływem terminu ważności orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność. Pozwoli to na ograniczenie w sferze zatrudnieniowej negatywnych konsekwencji długotrwałości postępowań orzeczniczych dla tych osób niepełnosprawnych (i ich pracodawców), które przed upływem terminu ważności orzeczenia złożyły stosowny wniosek. Należy przy tym wskazać, że obowiązujące przepisy nie pozwalają wydać kolejnej decyzji ustalającej status osoby niepełnosprawnej przed upływem terminu ważności poprzedniej decyzji, jeżeli nie jest to związane ze zmianą stanu zdrowia osoby niepełnosprawnej.

3.2.3. Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy o rehabilitacji (...), pracodawcy zatrudniający co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, nieosiągający wymaganego ustawą wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych, dokonują wpłat na Fundusz.

Zgodnie z art. 49 ust. 2 tej ustawy, w terminie do dnia 20 następnego miesiąca po miesiącu, w którym zaistniały okoliczności powodujące powstanie obowiązku wpłat, składają równocześnie Zarządowi Funduszu deklaracje miesięczne i roczne poprzez teletransmisje danych w formie dokumentu elektronicznego. Pracodawcy zwolnieni z wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na podstawie

art. 21 ust. 2, 2a, 2b i 2e ustawy o rehabilitacji (...), są zobowiązani do złożenia Zarządowi Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych informacji miesięcznych i rocznych odpowiednio o zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, o zatrudnieniu i kształceniu osób niepełnosprawnych lub o działalności na rzecz osób niepełnosprawnych. Ponieważ jednak w przepisach nie wskazano na obowiązek składania przez pracodawców tych informacji poprzez teletransmisje danych w formie dokumentu elektronicznego istnieje niespójność formy przekazywania deklaracji i informacji. Już obecnie większość informacji przekazywana jest poprzez teletransmisje danych, a zatem wprowadzenie jednolitej formy ich przekazywania nie spowoduje konieczności wykonania dodatkowych działań ze strony Funduszu.

W związku z tym proponuje się zmianę przepisu art. 21 ust. 2f lub poprzez dodanie do ich brzmienia obowiązku przesyłania drogą elektroniczną informacji

3.3. Pomoc dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne

3.3.1. Nowelizacją ustawy o rehabilitacji z dnia 5 grudnia 2008 r. zmienione zostało brzmienie art. 26b ustawy o rehabilitacji. W przedłożeniu rządowym projektu zmiany *ustawy o rehabilitacji* zaproponowano, aby w sytuacji zatrudnienia osoby niepełnosprawnej u więcej niż jednego pracodawcy dofinansowanie do wynagrodzenia tego pracownika przysługiwało pracodawcy, który zatrudnił go jako pierwszy. W trakcie prac parlamentarnych propozycja ta nie została jednak przyjęta.

Zdecydowano o przywróceniu dotychczasowego rozwiązania (umożliwiającego udzielenie dofinansowania do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego zatrudnionego u więcej niż jednemu pracodawcy), jednak w niepełnym zakresie. Pominięto bowiem przepis ograniczający to dofinansowanie do wysokości nieprzekraczającej kwoty miesięcznego dofinansowania przyznawanego na osobę zatrudnioną w pełnym wymiarze czasu pracy.

Przepis tak skonstruowany nie jest spójny z przepisami art. 15 *ustawy o rehabilitacji*, określającymi dopuszczalny wymiar czasu pracy oraz otwiera drogę do fikcyjnego zatrudniania osób niepełnosprawnych, w celu uzyskania pomocy publicznej. W świetle przepisów art. 15 ustawy o rehabilitacji pełny wymiar czasu pracy osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności i osób zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności wynosi, odpowiednio 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo oraz 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo.

Konieczne jest zatem uszczelnienie systemu dofinansowań poprzez wprowadzenie przepisu uniemożliwiającego udzielenie dofinansowania do wynagrodzenia osoby niepełnosprawnej zatrudnionej u różnych pracodawców w wymiarze przekraczającym pełny wymiar czasu pracy.

3.3.2. Zgodnie z *ustawą o rehabilitacji* pracodawca, który zatrudni osobę niepełnosprawną zarejestrowaną w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu, może otrzymać ze środków Funduszu zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy.

Jednym z warunków otrzymania przez pracodawcę zwrotu środków jest uzyskanie, wydanej na wniosek starosty, pozytywnej opinii Państwowej Inspekcji Pracy o przystosowaniu stanowiska pracy do potrzeb wynikających z niepełnosprawności osoby zatrudnionej na tym stanowisku. Jednakże zdarzają się sytuacje, w których pracodawca wyposaża stanowisko pracy, lecz nie dokonuje jego przystosowania ze względu na brak takich potrzeb w związku z niepełnosprawnością pracownika. Państwowa Inspekcja Pracy odmawia wówczas wydania opinii o przystosowaniu stanowiska pracy (...), ponieważ pracodawca nie dokonał żadnych czynności w celu przystosowania miejsca pracy. Tym samym pracodawca, mimo że wyposażył stanowisko pracy zatrudnionej osoby niepełnosprawnej nie ma możliwości otrzymania zwrotu środków, bo nie spełnia warunku dotyczącego uzyskania opinii o przystosowaniu miejsca pracy.

Określenie obowiązków Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie opiniowania wyposażanych stanowisk pracy niewymagających przystosowania ze względu na niepełnosprawność jest zatem konieczne. W takich przypadkach Państwowa Inspekcja Pracy powinna wydawać opinię o tym stanowisku na zasadach ogólnych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy – co wymaga odpowiedniej zmiany art. 26e *ustawy o rehabilitacji*.

3.4. Przepisy dotyczące zakładów pracy chronionej

3.4.1. Konieczne jest doprecyzowanie przepisów dotyczących uzyskiwania i utraty statusu zakładu pracy chronionej.

Przepisy *ustawy o rehabilitacji* umożliwiają nadanie statusu zakładu pracy chronionej pracodawcy prowadzącemu działalność gospodarczą przez okres co najmniej 12 miesięcy, zatrudniającemu nie mniej niż 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy i osiągającemu określone w ustawie wskaźniki zatrudnienia osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 6 miesięcy. Wojewoda może zwolnić pracodawcę ze spełnienia tych warunków przed dniem złożenia wniosku o uzyskanie statusu zakładu pracy chronionej w ściśle określonych ustawą przypadkach.

Ustawa o rehabilitacji nie zawiera przepisów umożliwiających prowadzącemu zakład pracy chronionej zmianę formy prawnej prowadzonej działalności i jednocześnie uzyskanie statusu zakładu pracy chronionej z dniem dokonania tej zmiany, w przypadku, gdy nie ulega zmianie żaden z pozostałych warunków, które

stanowiły podstawę do wydania przez wojewodę decyzji w sprawie przyznania statusu zakładu pracy chronionej.

Taki stan rzeczy ogranicza możliwości rozwoju przedsiębiorstwa oraz może skutkować ograniczeniem stanu zatrudnienia osób niepełnosprawnych w przypadku decyzji o zmianie formy prawnej, której skutkiem jest obecnie utrata statusu zakładu pracy chronionej.

W związku z powyższym wskazane jest wprowadzenie takich uregulowań, które pozwolą aby np. spółka, która powstała wskutek decyzji osoby fizycznej prowadzącej przedsiębiorstwo, będące zakładem pracy chronionej, nie miała obowiązku oczekiwania na przyznanie statusu zakładu pracy chronionej co najmniej 12 miesięcy, jak wynika to ze zdania wstępnego do art. 28 *ustawy o rehabilitacji*, jeżeli będzie spełniać warunki określone w tym przepisie oraz utrzymywać zatrudnienie osób niepełnosprawnych na niezmnieszonej poziomie.

3.4.2. Niezbędne jest również wprowadzenie sankcji za nieprowadzenie wyodrębnionego rachunku zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych (zfron) w powiązaniu z odstąpieniem od nakazu uchylenia statusu zpch w przypadku niewyodrębnienia takiego rachunku.

W związku z tym, że uzyskanie statusu zakładu pracy chronionej jest uzależnione od spełnienia warunków, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1-3 *ustawy o rehabilitacji* właściwe wydaje się, aby wojewoda mógł uchylić ten status wyłącznie w przypadku niespełniania przez zakład któregokolwiek z tych warunków.

Zastosowanie takiej zasady oznacza konieczność likwidacji obowiązku uchylenia przez wojewodę statusu zpch w przypadku niespełnienia przez zakład warunków, o których mowa w art. 33 ust. 1 oraz ust. 3 pkt 1 i 2, dotyczących utworzenia zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, prowadzenia ewidencji środków tego funduszu oraz przechowywania środków tego funduszu na wyodrębnionym rachunku bankowym.

Niewywiązanie się przez prowadzącego zakład pracy chronionej z obowiązków określonych w art. 33 ust. 1 oraz ust. 3 pkt 1 i 2 skutkowałoby zastosowaniem w stosunku do niego sankcji, analogicznych jak w przypadku niewłaściwego wydatkowania środków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych (obowiązek przekazania na PFRON, ze środków własnych, równowartości 30% środków, które pracodawca powinien przekazać na wyodrębniony rachunek bankowy zfron).

3.4.3. Doprecyzowanie wymagają przepisy dotyczące tworzenia i dysponowania środkami zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z przepisami *ustawy o rehabilitacji* prowadzący zakład pracy chronionej tworzy zakładowy fundusz rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz jest zobowiązany do prowadzenia rachunku bankowego środków tego funduszu. Katalog przychodów, które mogą być gromadzone na tym rachunku określony został w art. 33 ust. 2 *ustawy o rehabilitacji*, zaś katalog wydatków z tego rachunku w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2007 r. w sprawie zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 245, poz. 1810). Od kilku lat nasilają się jednak problemy związane z dysponowaniem środkami tego funduszu (stanowiącymi pomoc publiczną) przez prowadzących zakłady pracy chronionej, znajdujące często swoje rozwiązanie w wyniku przeprowadzonego postępowania sądowego. Dlatego też niezbędne jest uściślenie i uregulowanie przepisów w tym zakresie.

3.4.3.1. Jak wskazuje praktyka, prowadzący zakład pracy chronionej coraz częściej przekazują środki zfron na rachunki oszczędnościowe, powiernicze, lokaty terminowe, zamiast wykorzystywać je na cele wskazane w *ustawie o rehabilitacji*. Środki te, będące środkami publicznymi jedynie pozostającymi w dyspozycji pracodawcy, ze względu na cele, którym powinny służyć, muszą być stale dostępne, aby możliwe było finansowanie np. nieprzewidzianych potrzeb pracownika niepełnosprawnego, a nie służyć jako źródło dodatkowego dochodu pracodawcy. W związku z tym proponuje się jednoznaczne wskazanie, że środki zfron mogą znajdować się wyłącznie na rachunku bankowym zfron prowadzącego zakład pracy chronionej i nie mogą być przekazywane na inne konta (np. subkonta, lokaty).

3.4.3.2. Problemem wymagającym ustawowego uregulowania jest także sposób wydatkowania środków zfron. Obecnie prowadzący zakłady pracy chronionej coraz częściej refundują z zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych wydatki uprzednio poniesione z bieżącego rachunku bankowego. Jednakże obowiązujący katalog wydatków z zfron⁸ nie wskazuje na istnienie takiej możliwości. Co więcej refundowanie z zfron wydatków poniesionych uprzednio ze środków własnych komplikuje rozliczenie tych wydatków w związku z przepisami dotyczącymi pomocy publicznej i umożliwia obchodzenie progów dopuszczalnej pomocy de minimis, poprzez refundowanie z zfron wydatków poniesionych z rachunku bieżącego. Istnieje także niebezpieczeństwo manipulacji kursami walut w celu osiągnięcia korzyści przez przedsiębiorcę.

⁸ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2007 r. w sprawie zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 245, poz. 1810)

Pomimo prezentowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej stanowiska, o niezgodności refundacji z obowiązującymi przepisami, sądy coraz częściej rozstrzygają sprawy na korzyść pracodawców, wskazując m.in., że „w aktualnym stanie prawnym nie istnieje regulacja zakazująca pokrywania z ZFRON wydatków uprzednio poczynionych na wskazany w przepisach cel z bieżącego rachunku bankowego lub innych funduszy”⁹. W związku z powyższym, konieczne jest utworzenie podstawy prawnej wskazującej, iż wydatki na rehabilitację zawodową i społeczną pracowników mogą być finansowane wyłącznie bezpośrednio ze środków zfron.

3.4.3.3. Środki pochodzące ze zwolnień podatkowych zasilające zfron stanowią tzw. pomoc automatyczną tj. taką której uzyskanie następuje na podstawie aktu normatywnego i nie wymaga wydania decyzji. Środki te mogą zostać przeznaczone między innymi na wydatki stanowiące pomoc *de minimis*.

W przypadku prowadzącego zakład pracy chronionej, kwoty uzyskanych zwolnień nie stanowią pomocy *de minimis* do momentu wydatkowania tych środków na przysporzenie dla przedsiębiorcy, tj. gdy ze środków zgromadzonych na koncie zfron sfinansowane będą wydatki wymienione w § 2 ust. 1 rozporządzenia *w sprawie zakładowego funduszu rehabilitacji(...)*¹⁰.

Zgodnie z § 9 ust. 1 tego rozporządzenia warunkiem uznania pomocy jako pomocy *de minimis* jest uzyskanie zaświadczenia wydanego przedsiębiorcy przez właściwy organ podatkowy, podmiot uprawniony do pobierania opłat na podstawie odrębnych przepisów lub inny podmiot udzielający pomocy. Prowadzący zakład pracy chronionej w celu uzyskania zaświadczenia przedstawia informację o dokonaniu wydatku ze środków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych w ciągu 30 dni od dnia jego dokonania. W tym celu powinien wystąpić do podmiotu udzielającego pomocy (w przypadku ulgi podatkowej do organu, do którego nie wpłynęła danina publiczna) z prośbą o wydanie zaświadczenia o pomocy *de minimis* potwierdzającego tę pomoc.

Jednakże w związku z licznymi wątpliwościami dotyczącymi podmiotów udzielających pomocy¹¹, w szczególności w zakresie zwolnień z podatków, niezbędne jest wskazanie w przepisach *ustawy o rehabilitacji* kto i w jakiej sytuacji powinien wystawić zaświadczenie *de minimis*. Przepis powinien wyraźnie wskazać, że do wydawania zaświadczeń obowiązane są w przypadku środków pochodzących :

- 1) ze zwolnień z odprowadzania podatku dochodowego od wynagrodzeń pracowników zakładu pracy chronionej – urzędy skarbowe,

⁹ Wyroki: WSA we Wrocławiu (I SA/Wr 181/08), WSA w Krakowie 28 lutego 2008 r. (I SA/ Kr 677/07)

¹⁰ *op. cit.*, str. 13

¹¹ Wyrok WSA w Gliwicach z dnia 7 lipca 2008 r. (WSA/GI99/08)

- 2) ze zwolnień z podatku rolnego, leśnego i od nieruchomości – właściwy organ podatkowy,
- 3) ze zwolnień z podatku od czynności cywilnoprawnych – właściwy organ podatkowy,
- 4) z opłat – podmiot, do którego nie została wniesiona opłata,
- 5) z różnicy pomiędzy wynagrodzeniem osiąganym przez osobę niepełnosprawną a należnym dofinansowaniem - PFRON.

Ustawowe wskazanie podmiotów obowiązanych do wydawania zaświadczeń o pomocy *de minimis* pracodawcom prowadzącym zakłady pracy chronionej w związku z wydatkami poniesionymi z zakładowego funduszu rehabilitacji, pozwoli na uniknięcie wątpliwości i ewentualnych sporów co do właściwości organów w omawianym zakresie.

Ponadto w celu zapewnienia skutecznego monitorowania udzielania pomocy *de minimis* Niezbędne jest wskazanie w *ustawie o rehabilitacji (...)* terminu, w jakim pracodawca prowadzący zpch powinien przedstawić informację o dokonaniu wydatku z zakładowego funduszu rehabilitacji w celu uzyskania zaświadczenia o pomocy *de minimis*. Termin ten powinien wynosić 30 dni od dnia dokonania wydatku. Po upływie tego terminu organ uprawniony do wydania zaświadczenia powinien odmówić jego wydania. Jednocześnie należy wskazać na obowiązek zwrotu na zakładowy fundusz rehabilitacji kwoty stanowiącej równowartość dokonanego wydatku w przypadku niezachowania w/w terminu.

3.4.3.4. Niezbędne jest także wskazanie, że środki zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych nie podlegają egzekucji komorniczej/sądowej. Środki zfron są środkami publicznymi pozostającymi w dyspozycji pracodawcy w granicach wyznaczonych *ustawą o rehabilitacji* oraz, od dnia 1 stycznia 2008 r., przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2007 r. w sprawie zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, a co za tym idzie - nie stanowią własności pracodawcy.

W praktyce jednak zdarzają się sytuacje, gdy środki te podlegają egzekucji sądowej za zobowiązania pracodawcy. Tymczasem prowadzenie egzekucji z rachunku zfron jest bezpodstawne, ponieważ środki na nim zgromadzone nie są własnością dłużnika (jest on jedynie ich dysponentem), a ponadto zaspokajanie wierzycieli ze środków publicznych nie zostało przewidziane w przepisach regulujących kwestie pomocy publicznej.

3.4.3.5. W związku z brakiem regulacji w zakresie procedury prowadzenia przez urzędy skarbowe kontroli wykorzystania środków zgromadzonych na zakładowym funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, proponuje się w art. 34 ust 9

rozszerzenie upoważnienia dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, zawartego w art. 34 ust. 9 *ustawy o rehabilitacji* o określenie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez urzędy skarbowe oraz uzupełnienie tego upoważnienia o obowiązek wydania rozporządzenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych.

3.5. Przepisy dotyczące zakładów aktywności zawodowej

3.5.1. Niezbędne jest wprowadzenie przepisów analogicznych, jak dla zakładów pracy chronionej, w zakresie zwrotu równowartości majątku trwałego zakupionego ze środków PFRON w części niezamortyzowanej – w przypadku likwidacji zakładu.

Zgodnie z *ustawą o rehabilitacji* organizator zakładu aktywności zawodowej, z którym marszałek województwa zawarł stosowną umowę, otrzymuje środki publiczne na utworzenie tego zakładu. Jednak żaden przepis tej ustawy nie zobowiązuje organizatora zakładu aktywności zawodowej do zwrotu środków publicznych otrzymanych na utworzenie zakładu, w przypadku:

- 1) utraty statusu zakładu aktywności zawodowej,
- 2) wykreślenia organizatora zakładu aktywności zawodowej z Ewidencji Działalności Gospodarczej albo Krajowego Rejestru Sądowego,
- 3) likwidacji lub upadłości organizatora zakładu aktywności zawodowej lub zakładu aktywności zawodowej.

Oznacza to, że z chwilą zaistnienia którejkolwiek z ww. sytuacji majątek powstały w wyniku wykorzystania środków publicznych przekazanych organizatorowi zakładu aktywności zawodowej na jego utworzenie staje się jego własnością, co jest całkowicie nieuzasadnione. Dlatego też niezbędne jest nałożenie na organizatorów zakładów aktywności zawodowej - w przypadku zaistnienia którejkolwiek z wymienionych sytuacji - obowiązku dokonania zwrotu środków publicznych otrzymanych na utworzenie tego zakładu oraz wskazanie podmiotów, na rzecz których zwrot powinien zostać dokonany, a także zasad ustalania wysokości środków podlegających zwrotowi z uwzględnieniem amortyzacji.

W związku z tym proponuje się, aby zwrot środków był dokonywany analogicznie jak w przypadku określonym w art. 33 ust. 4a *ustawy o rehabilitacji* dotyczącym przeznaczenia środków funduszu przez zakłady pracy chronionej, przy założeniu, że zwrot ten będzie proporcjonalny do wysokości środków zaangażowanych przez samorzady i Fundusz na utworzenie zakładu aktywności zawodowej.

3.5.2. Doprecyzowania wymagają przepisy dotyczących zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zakładach aktywności zawodowej.

Zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt. 1 *ustawy o rehabilitacji* 70% osób zatrudnionych w zakładzie aktywności zawodowej muszą stanowić osoby niepełnosprawne zaliczone

do znacznego stopnia lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną.

Maksymalny udział procentowy osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności został określony w ust. 1a tego artykułu. Ustawodawca precyzując ten udział posłużył się pojęciem „wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych”, co może sugerować, że wskaźnik ten, choć wyraźnie powiązany z udziałem procentowym osób niepełnosprawnych zatrudnionych w zaz w liczbie zatrudnionych pracowników ogółem, liczony jest w etatach. Nie jest to jednak prawidłowe, zważywszy, że wymiar czasu pracy osób niepełnosprawnych zatrudnionych w zaz wynosi od 0,55 do 0,8 etatu¹².

Wewnętrzna niespójność przepisów odnoszących się do obliczania stanu zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zakładzie aktywności zawodowej powoduje poważne problemy interpretacyjne. Organizatorzy zakładów aktywności zawodowej, a także marszałkowie województw wielokrotnie zwracali się do Ministerstwa Pracy Społecznej, z prośbą o wyjaśnienie jak należy obliczyć udział procentowy osób niepełnosprawnych zatrudnionych w zaz.

Dlatego też niezbędne jest doprecyzowanie tych przepisów. Proponuje się aby maksymalny dopuszczalny stan zatrudnienia osób niepełnosprawnych z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności określony został na analogicznej zasadzie jak wymagany ogółem stan zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zaz, tj obliczany był z uwzględnieniem liczby zatrudnionych osób ogółem i pracowników niepełnosprawnych (osobach, nie w etatach).

3.5.3. Organizator zakładu aktywności zawodowej jest zobowiązany do utworzenia wyodrębnionego rachunku bankowego, na który przekazywane są środki pochodzące ze zwolnień podatkowych oraz wpływy z dochodu związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej tworzące zakładowy fundusz aktywności, przeznaczony na finansowanie potrzeb niepełnosprawnych pracowników zakładu.

Niestety ustawodawca nie przewidział dla organizatora zaz sankcji za nieprzekazanie na zakładowy fundusz aktywności wpływów z dochodów z prowadzonej działalności oraz kwot odpowiadających kwocie zwolnień z podatków. Organizator zaz nie ponosi również konsekwencji za wykorzystanie tych środków niezgodnie z przepisami.

Biorąc pod uwagę charakter tych środków, niezbędne jest ustawowe uregulowanie – analogicznie jak w przypadku środków gromadzonych przez pracodawców prowadzących zakłady pracy chronionej na koncie zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych – terminów przekazywania tych

¹² Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 grudnia 2007 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej (Dz. U. Nr 242 poz. 1776)

środków na konto zfa oraz nałożenie sankcji na organizatora za niezgodne z przepisami wykorzystanie tych środków. Niezbędne jest przy tym wskazanie, że w przypadku niezgodnego z przepisami wykorzystania środków zfa organizator zaz będzie zobowiązany do przekazania środków na zfa oraz wpłaty ze środków własnych organizatora 30% ich wartości do Funduszu.

W przypadku wprowadzenia ww. sankcji niezbędne będzie określenie trybu dochodzenia tych środków od zaz w oparciu o przepisy Ordynacji podatkowej, analogicznie jak to uczyniono w przypadku wpłat, o których mowa między innymi w art. 33 ust 4a.

Za konieczne należy także uznać upoważnienie właściwych terenowo urzędów skarbowych do przeprowadzania kontroli wykorzystania środków zgromadzonych na zakładowym funduszu aktywności (takie samo upoważnienie mają urzędy skarbowe do kontroli zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych) oraz wskazanie na procedurę przeprowadzania kontroli analogiczną jak w przypadku zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych¹³. W tym przypadku również niezbędne będzie rozszerzenie upoważnienia dla ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, zawartego w art. 34 ust. 9 *ustawy o rehabilitacji* o określenie trybu i sposobu przeprowadzania kontroli przez urzędy skarbowe oraz uzupełnienie tego upoważnienia o obowiązek wydania rozporządzenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych.

4. Zmiany dotyczące zadań realizowanych przez samorządy województw i powiaty

4.1. Uaktualnienie katalogu zadań samorządu województwa

4.1.1. Nowelizacja ustawy o rehabilitacji z dnia 15 czerwca 2007 r., wskazując tryb zlecenia zadań organizacjom pozarządowym i fundacjom, umożliwiła praktyczne wdrożenie przepisu art. 36.

Na podstawie tego przepisu zlecenia zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, mogą dokonywać, ze środków PFRON, samorządy województw i powiatów. Jednakże kompetencja ta nie została wpisana do katalogu zadań samorządu województwa określonych w art. 35 ust. 1 ustawy o rehabilitacji, co przesądza o braku spójności pomiędzy omawianymi przepisami, która powinna zostać usunięta.

¹³ Patrz: pkt 3.4.3.5. Założeń

4.1.2. W związku z nowelizacją *ustawy o rehabilitacji* z dnia 5 grudnia 2008 r. uległ zmianie zakres zadań samorządu województwa. Obecnie samorząd ten nie realizuje żadnego zadania określonego w art. 32.

Wprawdzie przedłożenie rządowe projektu o zmianie *ustawy o rehabilitacji*¹⁴ zawierało przepisy nakładające na samorządy wojewódzkie realizację zadania związanego z udzielaniem ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pracodawcom prowadzącym zakłady pracy chronionej zwrotu kosztów budowy lub rozbudowy obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych, administracyjnych, związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, jednak w trakcie prac parlamentarnych przepisy te uległy zmianom, a ostatecznie zadanie to, z dniem 1 stycznia 2009 r. realizuje Fundusz. Z tego powodu niezbędne jest wyeliminowanie z obrotu prawnego przepisu art. 35 ust. 1 pkt 4 *ustawy o rehabilitacji*.

5. Zmiany dotyczące Krajowej Rady Konsultacyjnej oraz wojewódzkich i powiatowych rad konsultacyjnych ds. osób niepełnosprawnych

5.1. Doprecyzowanie zasad wypłacania diet i kosztów podróży służbowych członkom Rady Konsultacyjnej.

Do czasu nowelizacji *ustawy o rehabilitacji*, z dnia 15 czerwca 2007 r., ze środków urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego finansowane były wydatki związane z obsługą Rady i wynagradzaniem jej Członków na podstawie *rozporządzenia w sprawie organizacji i trybu działania Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych (...)*¹⁵, wydanego w oparciu o delegację zawartą w art. 44 ust. 3 *ustawy o rehabilitacji*.

W § 9 tego rozporządzenia określono zasady wynagrodzenia członków Rady jak i wskazano na uprawnienie do otrzymywania przez członków Rady diet i innych należności z tytułu podróży służbowych związanych z wykonywaniem zadań członka Rady.

Zmiana przepisów art. 44 *ustawy o rehabilitacji*, wprowadzona w/w nowelizacją wyłączyła możliwość wynagradzania członków Rady. Wobec powyższego ograniczeniu uległa także treść delegacji do wydania rozporządzenia. Nie było zatem

¹⁴ Rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Druk sejmowy nr 1275)

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 27 lipca 1998 r. w sprawie organizacji i trybu działania Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych oraz zasad uczestnictwa w jej pracach ekspertów i przedstawicieli organów, organizacji i instytucji, nie reprezentowanych w Radzie, a także wysokości wynagrodzenia członków Rady oraz ekspertów i innych osób nie będących członkami Rady za udział w posiedzeniach Rady (Dz. U. Nr 99, poz. 633)

podstawy prawnej do ponownego określenia uprawnień członków Rady w związku z przejazdami na posiedzenia Rady.

Obecnie podstawę rozliczania kosztów przyjazdu członków Krajowej Rady Konsultacyjnej ds. Osób Niepełnosprawnych na posiedzenia Rady i Prezydium Rady, stanowi ogólny przepis dotyczący finansowania kosztów obsługi Rady.

Niezbędne jest zatem doprecyzowanie obecnie obowiązujących przepisów poprzez odwołanie do zasad obowiązujących przy wypłacaniu diet i zwrocie kosztów podróży, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ Kodeksu pracy¹⁶. Koszty te nadal finansowane będą ze środków przewidzianych na finansowanie kosztów obsługi Rady Konsultacyjnej, a więc doprecyzowanie obowiązujących przepisów nie spowoduje zwiększenia wydatków ponoszonych na obsługę Rady.

5.2. Szczególne rozwiązania w zakresie zwrotu kosztów podróży służbowych dla niepełnosprawnych członków wojewódzkich i powiatowych rad ds. osób niepełnosprawnych

Obecnie członkowie powiatowych i wojewódzkich rad do spraw osób niepełnosprawnych, zamieszkali poza miejscem obrad rady, mogą na podstawie art. 44c ust. 9, uzyskać zwrot kosztów przejazdów publicznymi środkami komunikacji. Członkowie rad, którzy ze względu na niepełnosprawność mają trudności w korzystaniu z publicznych środków transportu i podróżują w związku z tym samochodem osobowym, nie mogą na podstawie tego przepisu uzyskać zwrotu kosztów przejazdu na posiedzenia rady.

Uregulowanie kwestii opłacania podróży służbowych na posiedzenia rad, poprzez odwołanie się do przepisów ogólnych obowiązujących przy wypłacaniu diet i zwrocie kosztów podróży, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ Kodeksu pracy¹⁷, pozwoli na finansowanie, w uzasadnionych okolicznościach kosztów przejazdu na posiedzenie rady samochodem osobowym.

W ten sposób nastąpi jednocześnie ujednolicenie zasad finansowania kosztów podróży służbowych na posiedzenia członków rad opiniodawczo-doradczych, funkcjonujących na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. nr 14, poz. 92, z późn. zm.).

¹⁶ *op. cit.* str. 8

¹⁷ *op. cit.* str. 9

6. Zmiany dotyczące gospodarowania środkami PFRON

6.1. Uzupelnienie przepisów ustawy o przepis umożliwiający dokonywanie przez samorządy wojewódzkie i powiatowe umorzenia, odroczenia lub rozłożenia na raty należności PFRON

6.1.1. Na mocy przepisu art. 1 pkt 35 lit. c nowelizacji *ustawy o rehabilitacji* z dnia 15 czerwca 2007 r. został uchylony ustęp 6 artykułu 47 ustawy o rehabilitacji, co spowodowało wygaśnięcie z dniem 30 lipca 2007 r. rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 6 kwietnia 2007 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 71, poz. 478), w części stanowiącej wykonanie delegacji zawartej w *ustawie o rehabilitacji*.

W związku z powyższym, zgodnie z wyjaśnieniem Ministerstwa Finansów, do należności Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wskazanych w *ustawie o rehabilitacji* można stosować przepisy art. 42 ustawy o finansach publicznych dotyczące umarzania w całości lub w części, odraczania lub rozkładania na raty spłaty należności pieniężnych przypadających m.in. państwowym funduszom celowym, do których nie stosuje się przepisów Ordynacji podatkowej.

Przepis art. 51 ust. 3 pkt 5 ustawy o rehabilitacji stanowi, iż do zadań Zarządu PFRON należy podejmowanie decyzji w sprawie odraczania terminu spłat i umarzania pożyczek. Zatem przepis art. 42 ustawy o finansach publicznych może mieć zastosowanie do należności PFRON z tytułu pożyczek udzielonych ze środków Funduszu, jedynie w tych przypadkach, w których decyzje dotyczące odraczania terminu spłat i umarzania podejmuje Zarząd PFRON, co oznacza, że uprawnienia w tym zakresie nie przysługują starostom i marszałkom pomimo, uprawnień do dysponowania środkami PFRON.

Zgodnie ze stanowiskiem resortu finansów umorzenie, odroczenie lub rozłożenie na raty należności funduszu celowego możliwe jest jedynie na podstawie przepisów ustawy tworzącej ten fundusz. Takiej podstawy prawnej brakuje w obecnie obowiązującej *ustawie o rehabilitacji*.

Zdarzają się jednak sytuacje uzasadniające umorzenie należności, np. gdy nie jest możliwe ściągnięcie należności z powodu śmierci dłużnika, albo gdy koszt egzekucji należności przekroczyłyby kwotę możliwą do uzyskania. Brak możliwości dokonywania takich umorzeń skutkuje narastaniem odsetek od kwoty należności, bez możliwości zamknięcia sprawy.

Konieczne jest zatem wskazanie w *ustawie o rehabilitacji* na możliwość dokonywania umorzenia, odroczenia lub rozłożenia na raty należności PFRON także

przez marszałka albo starostę lub prezydenta miasta na prawach powiatu oraz wskazanie sytuacji w których jest to możliwe.

6.1.2. W przypadku należności pieniężnych powstałych w związku z udzieleniem osobie niepełnosprawnej pomocy finansowej ze środków PFRON przepisy powinny uwzględniać odrębnie możliwość umorzenia tych należności z przyczyn uzasadnionych ważnymi względami społecznymi lub gospodarczymi, z uwzględnieniem możliwości płatniczych osób niepełnosprawnych.

Za uzasadnione ważnymi względami społecznymi lub gospodarczymi proponuje się uznać:

- nadzwyczajne względy, które mogłyby zachwiać podstawami egzystencji,
- możliwości płatnicze dłużnika oraz uzasadniony interes Skarbu państwa,
- sytuację, gdy w postępowaniu egzekucyjnym lub na podstawie innych okoliczności lub dokumentów stwierdzono, że osoba lub inny podmiot, nie posiada majątku, z którego można dochodzić należności,
- uzasadnione przypuszczenie, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty wyższej od kosztów dochodzenia i egzekucji tej należności lub postępowanie egzekucyjne okazało się nieskuteczne,
- dochodzenie należności, które mogłyby pozbawić osobę lub inny podmiot, albo osobę pozostającą na jej utrzymaniu niezbędnych środków utrzymania,
- sytuację, gdy osoba, której przyznano pożyczkę (art. 12 ustawy) lub jednorazowe środki (12a ustawy) zmarła, nie pozostawiając majątku, z którego można dochodzić należności, albo pozostawił przedmioty codziennego użytku domowego, których wartość jest niższa od należności Funduszu oraz kosztów dochodzenia egzekucji,
- sytuację, gdy dłużnik będący osobą prawną został wykreślony z właściwego rejestru osób prawnych przy jednoczesnym braku majątku, z którego można egzekwować należności, a odpowiedzialność z tytułu należności nie przechodzi z mocy prawa z mocy prawa na osoby trzecie.

6.2. Uzupełnienie przepisów ustawy o rehabilitacji o przepis określający terminy składania przez gminy wniosków o rekompensatę dochodów utraconych z tytułu zastosowania zwolnień ustawowych dla zakładów pracy chronionej i zakładów aktywności zawodowej oraz skutki wynikające z niedochowania tych terminów.

Dotychczas kwestie te regulowało rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 sierpnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad obliczania i trybu przekazywania gminom dotacji celowej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 166, poz.1616 z późn. zm.).

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 30 kwietnia 2009 r. (Dz. U. Nr 71, poz. 617) orzekł, że § 5 ust.1 w/w rozporządzenia (stanowiący o skutkach z tytułu niedochowania terminów określonych w § 3 jest niezgodny z art. 47 ust. 7 ustawy o rehabilitacji, a przez to jest niezgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP. Trybunał stwierdził, że wprowadzenie w akcie wykonawczym nieprzewidzianego ustawą terminu składania wniosku o przyznanie przysługującego z mocy ustawy świadczenia stanowi wykroczenie poza materię przekazaną do uregulowania w tym akcie oraz, że zawarcie w rozporządzeniu zawitego terminu materialnoprawnego oznacza ustanowienie nowego warunku, od którego spełnienia uzależnione jest skorzystanie z dobrodziejstwa ustawy.

W związku z powyższym, jak również ze względu na udział środków budżetu państwa w realizacji zadania rekompensaty gminom utraconych dochodów (w 50% zadanie finansowane jest przez PFRON ze środków własnych i w 50% z dotacji celowej z budżetu państwa) niezbędne jest uregulowanie tej kwestii w ustawie.

W związku z powyższym przewiduje się wprowadzenie do ustawy przepisów ustalających terminy składania przez gminy wniosków o rekompensatę utraconych dochodów oraz sankcji z ich niedotrzymanie – analogicznie jak w powołanym wyżej rozporządzeniu, a mianowicie w terminie:

1) do dnia 31 lipca roku podatkowego - wykazując przewidywane roczne skutki zwolnień, wynikające z decyzji, dokonanych czynności cywilnoprawnych w formie aktów notarialnych oraz deklaracji i informacji podatkowych na dany rok podatkowy, według stanu na dzień 30 czerwca roku podatkowego, za który sporządzany jest wniosek;

2) do dnia 25 marca roku następującego po roku podatkowym - wykazując faktyczne roczne skutki zwolnień, wynikające z decyzji, dokonanych czynności cywilnoprawnych w formie aktów notarialnych oraz deklaracji i informacji podatkowych na dany rok podatkowy, według stanu na dzień 31 grudnia roku podatkowego, za który sporządzany jest wniosek.

Gmina, która nie dochowa terminu złożenia wniosku wykazującego faktyczne skutki zwolnień poniesie sankcję w postaci obowiązku zwrotu środków otrzymanych zaliczkowo na podstawie wniosku wykazującego przewidywane skutki zwolnień wraz z odsetkami w wysokości ustalonej jak dla zaległości podatkowych.

Przepisy przejściowe i końcowe

Pracodawcy prowadzący zakłady pracy chronionej, którzy realizowali doraźną opiekę medyczną na podstawie zawartych umów z zakładami opieki zdrowotnej powinni mieć możliwość świadczenia takiej opieki do czasu wygaśnięcia tych umów.

Dlatego też niezbędne jest wprowadzenie do ustawy przepisu dopuszczającego taką możliwość.

Ze względu na proponowane zmiany przepisów art. 12a, 13, i 26e konieczne jest także wskazanie, że sprawy wszczęte a nie zakończone przed dniem wejścia w życie ustawy będą rozpatrywane według przepisów dotychczasowych

Przewiduje się, że ustawa o zmianie ustawy o rehabilitacji (...) wejdzie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów dotyczących:

- 1) definicji organizacji pozarządowych organizacji pozarządowych,
- 2) ustalania stanu zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zakładach aktywności zawodowej,
- 3) kontroli zakładów aktywności zawodowej raz trybu i sposobu prowadzenia kontroli m. in przez urzędy skarbowe,

które powinny wejść w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy.

Wdrożenie projektowanych zmian nie spowoduje konieczności wydania nowych lub modyfikacji obowiązujących aktów wykonawczych do ustawy za wyjątkiem przepisów:

- 1) wykonujących wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 kwietnia 2009 r.
- 2) dotyczących zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych,
- 3) dotyczących sposobu i trybu przeprowadzania kontroli przez organy upoważnione do kontroli na podstawie ustawy o rehabilitacji.

Projekt założeń do ustawy (...) jest zgodny z regulacjami Unii Europejskiej.

Projekt założeń do ustawy (...) został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414) oraz skierowany do konsultacji międzyresortowych oraz konsultacji z partnerami społecznymi. Żaden z podmiotów nie zgłosił zainteresowania projektem w tym trybie.

Projektowana regulacja nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu przepisów dotyczących notyfikacji norm i aktów prawnych.

Ocena skutków regulacji

II. Konsultacje społeczne

Projekt założeń do ustawy (...) został przesłany do uzgodnień międzyresortowych i z partnerami społecznymi w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.), tj.:

- Konfederacji Pracodawców Polskich,
- Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych,
- Związku Rzemiosła Polskiego,
- Business Centre Club – Związku Pracodawców,
- Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”,
- Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych,
- Federacji Związków Zawodowych Osób Niepełnosprawnych i Pracowników Zakładów Pracy Chronionej.

Wszyscy partnerzy społeczni wzięli udział w konsultacjach przesyłając swoje uwagi do projektu ustawy lub informując o ich braku.

Większość uwag zgłoszonych przez partnerów społecznych nie została uwzględniona z uwagi na charakter nowelizacji. Planowana nowelizacja ustawy o rehabilitacji (...) ma za zadanie doprecyzowanie przepisów już istniejących, a także wprowadzenie niewielkich zmian ułatwiających prawidłowe funkcjonowanie zakładów pracy chronionej oraz zakładów aktywności zawodowej. Projekt nowelizacji nie przewiduje zmian systemu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych dlatego też, propozycje przedstawiane przez partnerów społecznych, dotyczące między innymi: ograniczenia niektórych uprawnień osób niepełnosprawnych, wprowadzenie definicji organizacji pozarządowych, wprowadzenia możliwości alokowania i pomnażania środków zgromadzonych na rachunkach zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, nie zostały uwzględnione. Nie została również uwzględniona propozycja Związku Rzemiosła Polskiego dotycząca zachowania w niezmienionej formie instytucji 10 dniowego urlopu dodatkowego dla osób zaliczonych do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Proponowana zmiana, w tym zakresie, ma na celu wprowadzenie spójności między przepisami ustawy o rehabilitacji (...) oraz Kodeksu pracy w związku

z czym jej wprowadzenie jest w pełni uzasadnione.

W trakcie konsultacji społecznych najczęściej zgłaszano zastrzeżenia do uzupełnienia katalogu danych gromadzonych w ramach Elektronicznego Krajowego Systemu

Monitoringu Orzekania o Niepełnosprawności. Jednakże proponowana zmiana zmierza jedynie do zapewnienia możliwości przetwarzania za pośrednictwem systemu EKSMON danych dotyczących sytuacji społecznych osób niepełnosprawnych, które już obecnie gromadzone są w formie papierowej w procesie orzekania osób niepełnosprawnych. Należy podkreślić, iż zastrzeżeń do tej zmiany nie zgłosił Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych.

Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Wejście w życie projektowanych zmian nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego i budżetu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Wpływ regulacji na rynek pracy

Wdrożenie ustawy nie będzie miało bezpośredniego wpływu na rynek pracy.

Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Wdrożenie ustawy powinno wywrzeć pozytywny wpływ na zakłady pracy chronionej, które będą miały bardziej stabilną sytuację prawną w związku z łatwiejszą sukcesją statusu. Ponieważ zasady związane z zatrudnianiem pracowników niepełnosprawnych staną się bardziej przejrzyste ustawa powinna także mieć pozytywny wpływ na pozostałych pracodawców osób niepełnosprawnych .

Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Wdrożenie ustawy nie będzie miało bezpośredniego wpływu na sytuację i rozwój regionalny.